

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 453/2020-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 8. októbra 2020 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpeného advokátom Mgr. Štefanom Slováčikom, Mostná 46, Nitra, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 35 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Nitre č. k. 9 Co 107/2019-578 z 30. januára 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. apríla 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 35 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Nitre č. k. 9 Co 107/2019-578 z 30. januára 2020 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol v procesnom postavení žalovaného stranou sporu vedeného na Okresnom súde Nitra (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 17 C 200/2009, ktorého predmetom bolo zaplatenie sumy 66 500 €. Uplatnený nárok žalobcovia v 1. a 2 rade (ďalej len „žalobcovia“) odôvodňovali tým, že sťažovateľ mal porušiť svoj záväzok vymedzený v dohode o urovaní z 12. februára 2007 (ďalej len „dohoda o urovaní“) uzatvorenej medzi ním a žalobcami, a to nepodnikať v oblasti regionálneho televízneho vysielania vo všetkých smeroch na území, kde je šírený signál [REDAKOVANÉ] a nespolupracovať s televíziami okrem [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] priamo alebo nepriamo cez iné spoločnosti, ktoré môžu mať sídlo aj mimo regiónu, kde vysielajú [REDAKOVANÉ], ale majú záujem presadiť sa na trhu, kde pôsobí [REDAKOVANÉ]

3. Okresný súd rozsudkom č. k. 17 C 200/2009-309 zo 14. januára 2013 pôvodne žalobu žalobcov zamietol s odôvodnením, že právny úkon, ktorým sa mal sťažovateľ zaviazat' nepodnikať ako fyzická osoba v oblasti regionálneho televízneho vysielania, je s poukazom na čl. 35 ods. 1 ústavy neplatný, pretože nikto sa nemôže platne vzdať svojich práv, ktoré mu môžu vzniknúť až v budúcnosti. Krajský súd uznesením č. k. 9 Co 224/2013-336 z 15. mája 2014 rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie s tým, že konštatoval platnosť, zrozumiteľnosť a určitosť sporného článku dohody o urovaní. Okresný súd sa po zrušení rozsudku zaoberal tou skutočnosťou, či došlo zo strany sťažovateľa k porušeniu povinnosti v zmysle sporného článku dohody o urovaní s tým, že v odôvodnení konštatoval porušenie dohody, a preto nárok žalobcov priznal rozsudkom č. k. 17 C 200/2009-515 z 24. mája 2018 v celom žalovanom rozsahu. Krajský súd následne po odvolaní sťažovateľa napadnutým rozsudkom rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil.

4. Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj základného práva podnikať a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť

zaručeného v čl. 35 ods. 1 ústavy z dôvodu arbitrárnosti napadnutého rozsudku krajského súdu. Sťažovateľ namieta, že krajský súd v jeho právnej veci „*nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať sťažovateľove procesné práva v takej miere, že bolo porušené právo sťažovateľa na spravodlivý proces, dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci*“. Sťažovateľ vyjadril presvedčenie, že závery krajského súdu obsiahnuté v napadnutom rozsudku sú neutržateľné až arbitrárne.

5. Sťažovateľ namieta, že krajský súd nedostatočným spôsobom reagoval na ním predstreté námietky a vágnym vyjadrením, bez bližšieho odôvodnenia dospel k záveru, že aj aktivity sťažovateľa vo vymedzenej oblasti a jeho spolupráca s inými televíziami spadajú pod rozsah činností, v ktorých sa sťažovateľ v zmysle dohody o urovnaní zaviazal nepodnikať. Sťažovateľ argumentuje, že *«je presvedčený, že z jeho strany nedošlo a ani nemohlo dôjsť k porušeniu povinnosti v zmysle čl. III dohody o urovnaní. V tejto súvislosti sťažovateľ uvádza, že od začiatku súdneho sporu so žalobcami tvrdil, že neporušil sporný článok dohody o urovnaní. Sporný článok dohody o urovnaní zaväzoval žalovaného nepodnikať v oblasti regionálneho televízneho vysielania počas 3 rokov vo všetkých smeroch na území, kde je šírený signál [REDAKOVANÉ]. Z vykonaného dokazovania je nesporné, že sťažovateľ už v čase uzavretia spornej dohody o urovnaní bol spoločníkom a konateľom spoločnosti [REDAKOVANÉ]. Je taktiež nesporné, že spoločnosť [REDAKOVANÉ] po podpise spornej dohody o urovnaní uzatvorila so spoločnosťou [REDAKOVANÉ] (v ktorej boli žalobcovia spoločníkmi a žalobca v 1. rade aj konateľ) zmluvu o spolupráci, kde spoločnosť [REDAKOVANÉ] mala vykonávať realizáciu riadiacich, organizačných a kreatívnych prác a činností súvisiacich s prácou marketingového poradcu. Z logického a gramatického výkladu povinnosti, na ktorú sa mal zaviazat' sťažovateľ (nepodnikať ako fyzická osoba v oblasti regionálneho televízneho vysielania) je evidentné, že táto povinnosť sa mala vzťahovať na televízne vysielanie vo všetkých smeroch, pričom táto bola aj lokalizačne ohraničená - na územie, kde sa šíri signál [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]. Z uvedeného možno spraviť záver, že predmetná povinnosť, na ktorú sa mal zaviazat' sťažovateľ sa vzťahovala na podnikanie, na ktoré je nevyhnutné disponovať licenciou. Sťažovateľ takouto licenciou nedisponoval, čo aj sám uvádzal*

vo svojej výpovedi, pričom žalobcovia opak nepreukazovali. Dokazovanie žalobcov bolo zamerané na výlučne producentскую činnosť, na ktorú sa daný záväzok v spornej dohode ani nemohol aplikovať. Už zo samotného výkladu sporného článku dohody o urovnaní je jasné, že obmedzenie sa malo vzťahovať na podnikanie v oblasti šírenia televízneho signálu, čo však sťažovateľ nijakým spôsobom neporušil. Ak teda sťažovateľ mal porušiť svoju povinnosť v zmysle sporného článku dohody o urovnaní, potom by k tomu muselo dôjsť už po uzatvorení druhej dohody o spolupráci medzi spoločnosťou [REDACTED] [REDACTED] so spoločnosťou [REDACTED]. S touto skutočnosťou však museli byť uzrozmenejší aj žalobcovia, avšak v tom čase nijako porušenie sporného článku dohody o urovnaní nerozporovali...

Sťažovateľ poznamenáva, že práve táto skutočnosť - nekonkrétosť, nejasnosť a neurčitosť sporného článku dohody, nemohla obmedziť jeho právo slobodne podnikat', a preto považoval takéto ustanovenie dohody za absolútne neplatné.»

6. Sťažovateľ je tej mienky, že pokiaľ ide o hodnotenie dôkazov krajský súdom, tento žiadnym spôsobom neprihliadal na vyjadrenia a dôkazy predložené sťažovateľom a v odôvodnení napadnutého rozsudku si «z celého vykonaného dokazovania a najmä v prospech žalobcov „vytiahol“ len tie časti, ktoré sa mu podľa jeho úvah (ktoré v rámci odôvodnenia rozhodnutia bližšie nerozvinul) „hodili“ na odôvodnenie svojho rozhodnutia». Sťažovateľ ďalej uvádza, že k ním namietaným skutočnostiam sa v podstate krajský súd žiadnym spôsobom nevyjadril. Sťažovateľ je preto toho názoru, že krajský súd „nerespektoval základné zásady civilného procesu a skutkový stav vyhodnotil jednostranne, bez relevantného odôvodnenia v jeho neprospech, čím podmienil zmätočnosť a nepreskúmateľnosť svojho rozhodnutia, pričom takýto procesný postup súdu znemožnil sťažovateľovi uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces“.

7. Sťažovateľ ďalej prezentuje svoj názor, že článok III. dohody o urovnaní je neplatný z dôvodu rozporu s čl. 35 ústavy a vyjadruje nesúhlas s právnym posúdením veci krajským súdom, ktorý dospel k záveru, že takýmto dojednaním nedošlo zo strany sťažovateľa k vzdaniu sa práva na podnikanie a k porušeniu základného práva

garantovaného v čl. 35 ústavy, ale k prípustnému individuálnemu dojednanému čiastkovému obmedzeniu podnikania na základe vzázkového vzťahu založeného dohodou o urovnaní. Sťažovateľ je presvedčený, že *„obmedzenie jeho ústavného práva podnikat' nebolo v tomto smere ústavne konformné, nakoľko toto malo spočívať v neurčitom a nejasnom zákaze podnikat', ktorý bol vymedzený v spornej dohode“*.

8. Na základe uvedených dôvodov sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jeho ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom vyslovil porušenie jeho základného práva podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť podľa čl. 35 ods. 1 ústavy a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu, napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a priznal sťažovateľovi nárok na náhradu trov právneho zastúpenia na účet jeho právneho zástupcu.

II.

Relevantná právna úprava

9. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

12. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

13. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

14. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

15. Podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

III.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a samotné posúdenie vecí ústavným súdom

16. Podanou ústavnou sťažnosťou sa sťažovateľ domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť podľa čl. 35 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom

krajského súdu, ku ktorému malo dôjsť v dôsledku nesprávneho vyhodnotenia dôkazov krajským súdom, v rámci ktorého neprihliadol na sťažovateľom predložené vyjadrenia a dôkazy nesprávneho právneho posúdenia veci a nedostatočného a arbitrárneho odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu.

17. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorými namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, je kvalifikovaná princípom subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecnými súdmi nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve. Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (m. m. IV. ÚS 303/04).

18. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú v konaní povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, III. ÚS 114/2010).

19. Podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

20. V ustanovení § 420 CSP sú taxatívne vypočítané procesné vady konania takého stupňa závažnosti, pre ktorý je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (rozsudku aj uzneseniu) odvolacieho súdu; pokiaľ sa v konaní vyskytne niektorá z týchto procesných väd, je dovolanie prípustné aj proti rozhodnutiu, proti ktorému inak tento opravný prostriedok nie je prípustný. Prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia je tak založená na princípe univerzality, čo znamená, že dovolaním možno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým sa konanie skončilo, bez ohľadu na to, či sa o podstate odvolania rozhodovalo alebo konanie o odvolaní bolo odvolacím súdom odmietnuté.

21. Ústavný súd uvádza, že sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti neuviedol, či dovolanie prostredníctvom právneho zástupcu podal, a v prípade, že ho nepodal, z akého dôvodu k tomu nedošlo. Ústavný súd vlastnou činnosťou od okresného súdu zistil, že sťažovateľ dovolanie nepodal. S ohľadom na znenie citovaných zákonných ustanovení a vzhľadom na obsah argumentácie sťažovateľa je však zrejmé, že sťažovateľ mohol podať proti napadnutému rozsudku krajského súdu dovolanie, ktorého prípustnosť by vyplývala z § 420 písm. f) CSP. Pokiaľ sťažovateľ tvrdí, že nesprávnym procesným postupom konajúcich súdov mu bolo znemožnené, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces tým, že krajský súd neprihliadal na vyjadrenia a dôkazy predložené sťažovateľom, čím „*nerespektoval základné zásady civilného procesu a skutkový stav vyhodnotil jednostranne, bez relevantného odôvodnenia v jeho neprospech*“, potom na posúdenie existencie tohto sťažovateľom signalizujúceho dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP mal právomoc Najvyšší súd Slovenskej republiky v dovolacom konaní. Skutočnosť, že sťažovateľ nevyužil účinný zákonný opravný prostriedok, ktorý mal k dispozícii, tak zakladá neprípustnosť jeho ústavnej sťažnosti.

22. Meritórne preskúmanie ústavnej sťažnosti sťažovateľa ústavným súdom v situácii, keď nevyužil právny prostriedok ochrany svojich základných práv, ktorý mu zákon účinne poskytoval, t. j. nepodal dovolanie, hoci ho podať mohol a mal, by bolo porušením princípu subsidiarity ako sťažnostného atribútu vzťahu medzi ústavným súdom a sústavou všeobecných súdov, na ktorom je založené rozhodovanie o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (obdobne I. ÚS 728/2016). Sťažovateľ tiež netvrdil (tým menej preukazoval), že dovolanie nepodal z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Preto zo strany ústavného súdu neprichádza do úvahy ani prípadný postup podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

23. Vzhľadom na prezentované závery ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

24. Po odmietnutí ústavnej sťažnosti bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa, keďže ich preskúmanie je podmienené vyslovením porušenia označených práv.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. októbra 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu